ფსიქოლოგიურ ზღუდეთა გავლით

თბილისი. ვ.ი. ლენინის სახელობის “დინამოს” სტადიონი. 12 აპრილი.

“დინამო” (თბილისი) – “დინამო” (კიევი) 1:0 (0:0).

“დინამო” (თბილისი): გაბელია, ხიზანიშვილი, კანთელაძე, ხინჩაგაშვილი, მუჯირი, ჩივაზე, მ. მაჩაიძე, ქორიძე, გუცაევი, ყიფიანი, შენგელია.

“დინამო” (კიევი). იურკოვსკი, კონკოვი, ზუევი, ფომენკო, ??შკო, ლოზინსკი, ბურიაკი (ონიშჩენკო), ბერეჟნოი, კოლოტოვი, ერემეევი, ბლოხინი.

მსაჯი: ა. კადეტოვი (მოსკოვი).

გოლი გაიტანა შენგელიამ (54–ე წ.).

გაფრთხილებული არიან კონკოვი და კანთელაძე.

ათასობით გულშემატკივარმა კმაყოფილმა და, რაც მთავარია, იმ ფიქრით დატოვა სტადიონი, რომ ამ მშვენიერი თამაშის თაყვანისმცემლებს წლევანდელი სეზონიც უთუოდ ბევრს ჰპირდება.

მაგრამ ეს ყველაფერი უკვე მატჩის დასრულების შემდეგ, რიგით მეორე გამარჯვების შემდეგ იყო. მაშინ, როცა თბილისელებმა ცოტა არ იყოს, ნაადრევი და მორიდებით სათქმელი, მაგრამ მაინც ჩემპიონატის ლიდერის სახელი დაისაკუთრეს.

მანამდე კი… თუმცა, სანამ უშუალოდ მატჩზე ვიტყოდეთ რამეს, ურიგო არ იქნებოდა ზოგადად მაინც წარმოგვედგინა ამ ორთაბრძოლის ექსპოზიცია.

ფეხბურთის ავან–ჩავანში გათვითცნობიერებულმა მოყვარულმა კარგად იცის, რომ ერთ რომელიმე მატჩზე განცალკევებით საუბარი, მანამდე და მერე სათამაშო მატჩებისაგან დამოუკიდებლად რამის თქმა, ფაქტიურად არაფრის თქმას ეთანაბრება. ისიც იცის, რომ წლევანდელ სეზონში პირველი გუნდის სახელისთვის ბრძოლა კიეველ, თბილისელ, მოსკოველ დინამოელთა და “ტორპედოს” შარშანდელი დავის გაგრძელებაა. რა თქმა უნდა, გამორიცხული არ არის რომელიმე მათგანის აღზევება ანდა დაცემა, თუნდა იმიტომ, რომ სხვაგვარად საფეხბურთო კოლექტივების სახეცა და გათამაშების ცხრილიც წლების მანძილზე უცვლელი დარჩებოდა. სწორედ ამდენად არის საგულისხმო: ხუთი თვის წინათ ქვეყნის ჩემპიონთან თბილისში ნათამაშევი მატჩით დატოვებული უკმარობის გრძნობა ჩვენ ფეხბურთელებს ხელუხლებლად მოჰყვათ 12 აპრილამდე, თუმცა, სხვაგვარად არ შეიძლება იყოს – თბილისის “დინამოს” აშკარად ეტყობა, რომ ისევ და ისევ ძველ გულისნადებს დასტრიალებს.

კიევის “დინამო” ძლიერი საფეხბურთო კოლექტივია, ამაზე ორი აზრი არ არსებობს. ამდენად, ძნელი და საპატიოა მისი დამარცხებაც. ეს თავისთავად, მაგრამ 12 აპრილის მატჩში თბილისელებს დამატებით ორგვარი ფსიქოლოგიური ზღუდეც უნდა დაეძლიათ. პირველი – საკმაოდ კარგად ცნობილი ფაქტი, რომ ბოლო ხანებში ვერა და ვერ მოხერხდა კიევური “ბეტონის” დამსხვრევა; ვერ მოხერხდა შარშანაც, მაშინაც კი როცა ქართველმა ფეხბურთელებმა სერიოზულად განიზრახეს ოქროს მედლებისთვის ბრძოლა. და მეორე – მძიმე გრუნტი, რადგან ასეთ პირობებში, რა დასამალია და, თბილისელები მაინცდამაინც კარგად ვერ გრძნობენ თავს. ეს ფაქტორი კიდევ უფრო ტევადი გახდა ერთი მიზეზის გამო – თბილისში ნათამაშევი მატჩების მიხედვით, გუნდის ფიზიკური მომზადება უკეთესის სურვლის სტოვებდა (ისე, კაცმა რომ თქვას, ეს ხარვეზი ჩემპიონატის დასაწყისში მაინცდამაინც საგანგაშო არ უნდა იყოს. ხანგრძლივი სეზონის გათვალისწინებითა და სპორტული კონდიციების თანდათან გაუმჯობესების თვალსაზრისით კი იქნებ სასარგებლოც).

წლების განმავლობაში განმტკიცებულმა შეხედულებამ – თბილისელებს უჭირთ მძიმე გრუნტზე თამაში – მარტო სველი მინდვრის ხსენებაც კი უარყოფითად მოქმედ ფსიქოლოგიურ მომენტად აქცია.

ოთხშაბათს, შეხვედრის არბიტრის სასტვენის ხმამ სწორედ ორი დღის ნაწვიმარ მინდორზე მოუხმო მეტოქეებს.

ტრიბუნის განწყობილება უშუალოდ, მყისიერად გადაეცემა ხოლმე ფეხბურთელებს. გულშემატკივართა მეტი წილი კი იმ დღეს პირველყოვლისა, დაძაბული სპორტული პაექრობის ნახვის სურვილმა მიიყვანა სტადიონზე, თორემ გამარჯვებისა ბევრს არ სჯეროდა. არ სჯეროდა ზემოთქმულ ობიექტურ თუ სუბიექტურ მიზეზთა გამო. გულახდილად რომ ვთქვა, მეც იმათ ბანაკში ვიყავი, ვისთვისაც ერთობ საეგებო იყო, რომ თბილისის "დინამო" ერთ დღეს, ერთ მატჩში შეძლებდა ამდენი რეალურად არსებული წინააღმდეგობის დაძლევას.

პირველი ფაქტორი (მეტოქის დაუძლეველობა) შეხვედრის მხოლოდ პირველ ნახევარში მოქმედებდა და ისიც ნაწილობრივ. მეორე კი, ისე დაიწყო მატჩი და დასრულდა კიდეც, რომ არც მაყურებელსა და არც ფეხბურთელებს აღარ გახსენებიათ. დარჩა ერთადერთი – კიევის "დინამო" თავისი საგარეო ტაქტიკური მოდელით და ცნობილი "ბეტონით".

1–15 წუთები. თბილისელები: 4–4–2. მაჩაიძე და ყიფიანი შეწყვილებული თამაშობენ მინდვრის შუაგულში. გუცაევი ხან მარჯვენა ფლანგზეა, ხან – მარცხენაზე. შენგელია მეტწილად თავდასხმის ცენტრში, დროდადრო ფლანგებზეც მოქმედებს. გაბელიას კარის სიახლოვეს სულ ერთხელ თუ ორჯერ გამოჩნდნენ კიეველები და მცველებიც, ბუნებრივია, მშვიდად არიან. ფრთხილად, გამოზომილად თამაშობს გუნდი. კიეველები: 4–6–0. შეიძლება პარადოქსულადაც ჟღერდეს, მაგრამ უკრაინელ ფეხბურთელებს რომ თავიანთ რიგებში თავდამსხმელებიც ჰყავდათ, მხოლოდ მატჩის ოქმში ჩაწერილი გვარებით თუ მიხვდებოდით. კიევის "დინამოს" განზრახვა აშკარაა – მინდვრის ნახევრის ნახევრიდან იშვიათი გამოხდომების იმედით ყოფნა. ვინ იცის, იქნებ მეტოქე შეცდეს, იქნებ… არადა, არც ფრეა ურიგო. მართალია, წლეულს მათზე ზრუნვა კარგს არავის უქადის, მაგრამ სავარაუდო მთავარ კონკურენტსაც ხომ ის უსიამო ერთიანი დაეწერება.

თქმა არ უნდა, ამგვარი ტაქტიკის გამუდმებული ხმარება მაინცდამაინც ვერ ხიბლავს ფეხბურთის მოყვარულს და უთუოდ მისი შედეგი იყო ისიც, რომ შარშან მეტოქეთა მინდვრებზე ვერცხლის პრიზიორს ჩემპიონზე გაცილებით მეტი მაყურებელი ჰყავდა.

15–45 წუთები. თბილისელები ხვდებიან, რომ მეტისმეტ სიფრთხილეს რეალური საფუძველი არ გააჩნია, კიეველები უფრო საკუთარი კარის უსაფრთხოებაზე ზრუნავენ – თანდათან საგრძნობი ხდება მასპინძელთა ტექნიკური უპირატესობა და ყელაფერ ამას, როგორც ლოგიკური გაგრძელება, ყიფიანის გააქტიურება მოჰყვა. ქართველ ფეხბურთელთა იერიშებს მეტი სიმძაფრე დაეტყო. შესაბამისი ცვლილება მოხდა სტუმართა რიგებშიც, თუმცა მოთამაშეთა განლაგების სქემა მაინც კურიოზულია – 5–5–0. ყიფიანის მიზეზით ბერეჟნოი მეხუთე მცველად იქცა.

ერთგვარ სიფრთხილისგან, პირველ ტაიმში თან რომ სდევდა თბილისელთა თამაშს, ორთაბრძოლის განახლებისას კვალიც აღარ დარჩა. გაუჭირდათ ჩემპიონის ნახევარმცველებსა და მცველებს, გაუჭირდა იურკოვსკისაც.

და ბოლოს ნანატრი გოლიც! მაგრამ მანამდე, სანამ შენგელიას მიერ დარტყმული ბურთი უკრაინელთა ცხრაკლიტულს გასაღებს მოარგებდა, მოხდა ისეთი რამ, რაზედაც ნამდვილად ღირს ორიოდ სიტყვის თქმა.

სტუმრებმა საკუთრ საჯარიმოში წააქციეს თბილისელი ფეხბურთელი. თამაში განაგრძეთო, აჩვენა მსაჯმა. არ შევუდგებით ამ ჟესტის მართებულობისა თუ უმართებულობის დადგენას. მთავარი სხვაა. ვიდრე ტრიბუნა უკმაყოფილებას გამოთქვამდა არბიტრის გადაწყვეტილების გამო, თბილისის "დიმამომ" უპროტესტოდ და უხმაუროდ "დაივიწყა" ეს ინციდენტი და "საქმე" განაგრძო. მერე კი, ვინ იცის, იქნებ სიმბოლურიც იყო, რომ ამ სპორტულ საქციელს, ფეხბურთისა და მხოლოდ ფეხბურთის სიყვარულს ღირსეულ ჯილდოდ გამარჯვების გოლიც მოჰყვა.

ამის შემდეგ კიდევ კარგა ხანს გრძელდება შეტევა და მხოლოდ მაშინ, როცა მატჩის დამთავრებამდე ბევრი აღრაფერი დარჩა, როცა კიეველებმა ბურიაკი ონიშჩენკოთი შეცვალეს და როცა ისიც გაიხსენეს, რომ ერთ ქულასაც დამსახურება უნდა, ჩემპიონები თითქოს გამოცოცხლდნენ, მაგრამ გვიანღა იყო – თბილისელებმა კარგად დაწყებულ საქმეს კარგადაც მოაბეს თავი, სრული ტექნიკური და ტაქტიკური უპირატესობა მშვიდად, დამაჯერებლად აქციეს ორ ქულად.

ასეთ მატჩში უხერხულიც არის ვინმეს გამოყოფა – გამარჯვება საერთო, ყველასი იყო და თანაბრადაც გაინაწილეს ფეხბურთელებმაცა და მწვრთნელებმაც.

ჩვენ? გულშემატკივრები, სამოცდაათიათასიანი აუდიტორია?

ზემოთ ვთქვი, ტრიბუნის განწყობილება მყისიერად გადაეცემა–მეთქი ფეხბურთლებს. თითქოს ცნობილზე ცნობილი ჭეშმარიტებაა: ტრიბუნა სპორტსმენის გამამხნევებელი, მხარდამჭერია. ყოველ შემთხვევაში, ასე უნდა იყოს. არ ვიცი, კარგია თუ ცუდი, მაგრამ ამ მატჩში ყველაფერი სხვაგვარად იყო. სწორედ თბილისის "დინამო" ამხნევებდა და არწმუნებდა თბილისელ მაყურებელს, რომ ოსტატური და მონდომებული თამაშით ბოლოს და ბოლოს გამოდნებოდა გამარჯვებაც. სწორედ ამან გამიჩინა ერთი სათქმელიც.

სპორტი სპორტია და წლეულს უთუოდ იქნება სიხარულიცა და იმედგაცრუებაც. თქმა არ უნდა, დღევანდელი ოპტიმიზმი ათასგვარი პროგნოზის გამოთქმის წყურვილისკენაც გვიბიძგებს, მით უმეტეს, რომ ამგვარ ცდას არაფერი სცხია მკრეხელობისა. თანახმა ვარ, უაზრობაა ფეხბურთში, პროგნოზებსა და ვალდებულებებზე საუბარი, მაგრამ რა დასამალია: ხვალ ტაშკენტში წარმატების შემთხვევაში ხელშესახებად გამოიკვეთება საიმისო წანამძღვრები, რომ სსრ კავშირის თასის გათამაშების ერთ–ერთი ფინალისტი თბილისის "დინამო" გახდეს. მაგრამ ეს მხოლოდ პროგნოზია. ჯერჯერობით კი გუნდს ძალიან სჭირდება ზრახვათა თანაზიარი, მხარდამჭერიცა და გამტანიც. ერთი სიტყვით, საერთო ფილტვით უნდა სუნთქავდეს ტრიბუნაცა და გუნდიც, რათა მატჩის მოგების სიხარულთან ერთად აღარ გაგვყვეს უხერხულობის ის გრძნობა, რომელიც უთუოდ ჩნდება, როცა ფეხბურთელები ენერგიის მაქსიმალური დაძაბვით აღწევენ მიზანს, როგორც დაუჯერებელ, სასხვათაშორისო საფიქრალად რომ ჰქონდა სკეპტიკურად განწყობილ მაყურებელს.

ი. ბერიაშვილი.

"ლელო", 15 აპრილი, 1978 წ.